

Pla d'estudis 1992
Llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració

20842 - PARTICIPACIÓ POLÍTICA
(6 crèdits)

Professor: Joan Font

Ir quadrimestre

Curs 1998/99

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTIQUES I DE SOCIOLOGIA

PARTICIPACIÓ POLÍTICA
Primer Semestre 1998/99

Professor: Joan Font

Horari de visites:
Dimecres 10,30-12
Divendres 10,30-12,30

Objectius, organització i avaluació

L'objectiu de l'assignatura és aprofundir en el coneixement de la participació política, combinant continguts teòrics amb una experiència de treball concret de tipus fonamentalment empíric. El curs constarà de dos tipus de sessions, a cada una de les quals es dedicarà aproximadament la meitat del temps disponible: sessions teòriques amb el conjunt del grup i seminaris amb part dels estudiants. Hi haurà tres seminaris de 4 o 5 sessions cada un i cada estudiant haurà d'assistir regularment a un d'ells i fer un treball (individual o en petit grup) sobre un cas relacionat amb el tema del seminari. El treball (2/3) i la participació activa en el seminari (1/3) donaran lloc a la nota final. Els estudiants que no puguin assistir regularment al seminari hauran de fer un treball més complet i amb major contingut teòric per tal de superar l'assignatura.

Temari i bibliografia

O OBLIGATÒRIA
R RECOMANADA
C COMPLEMENTÀRIA

I. Introducció a la participació política

- Què entenem per participació política
- Formes de participació i repertori participatiu
- L'evolució dels estudis sobre participació
- Com estudiar la participació política

Barnes i Kaase (eds): Political Action, Sage-1979 C.

Milbrath i Goel: Political participation, Rand McNally, Chicago-1977 C

Pasquino: "Partidos, grupos y movimientos", a Pasquino (ed): Manual de ciencia política, Alianza Universidad, 1986.C

II. Teories explicatives de la participació

- Costos i beneficis de la participació
- La importància dels recursos

- El rol de les actituds: deure cívic, identificacions col.lectives, eficàcia política
- La mobilització: de Lenin a Rosenstone
- Hirschman: Sortida, veu i lleialtat

Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, Méxic-1977, R

Olson: "La lógica de la acción colectiva", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991. O (si no s'ha fet en altres cursos)

Rosenstone i Hansen: Mobilization, participation and democracy in America, Macmillan, 1993. Caps 1,2,3 O

Schlozman, Verba i Brady: "Participation's not a paradox", BJPS, 25. P 1-36. R

III. Les conseqüències de la participació

- Democràcia, eficàcia i participació
- Participació i igualtat: què passa si sols participen els privilegiats?
- Participació i representació: el debat sobre la democràcia directa
- Es tradueix en polítiques la participació?

Anduiza: "Consociacionalismo y democracia directa en Suiza", Revista de Estudios Políticos, 94, p 291-311. C

Budge: The new challenge of direct democracy, Polity Press, Cambridge-1996, cap 7 O

Cohen i Rogers (eds): Associations and democracy, Verso, 1995. C

Macpherson: La democracia liberal y su época, Alianza editorial, Madrid-1987.R

Parry i altres: Political participation and democracy in Britain, Cambridge University Press, 1992, Part III, i IV, R.

Pateman: Participation and democratic theory, Cambridge University Press, 1970. C

Verba: "The citizen as respondent", APSR, 1996, 90 (1).R

Verba i altres: Participation and political equality, University of Chicago Press, Chicago-1987.C

Villasante: Las democracias participativas, Ediciones HOAC, Madrid-95.C

IV. Experiències (a desenvolupar segons temps i interès)

- Mecanismes d'innovació democràtica a nivell local
- Possibilitats i problemes d'Internet
- Què fer per aconseguir que la gent voti
- Potencialitats i problemes de referendums i ILPs
- Altres

Programa dels Seminaris: formes de participació

Els seminaris són un instrument per facilitar l'aprenentatge i la recerca dels seus membres. Per tant, després d'una sessió introductòria a càrrec del professor, els seus continguts concrets (discussió de lectures, comentaris dels treballs en curs, presentacions dels estudiants) s'ajustaran a les prioritats de treball dels seus integrants.

L'experiència d'altres cursos mostra que per a molts estudiants és difícil definir a priori un tema de treball viable. Per això, es marcarà un (o varis) tipus de treballs força pautats i homogenis i, sols excepcionalment i previ acord amb el professor, es podrà fer un treball sobre un altre tema que s'ajusti també als continguts del seminari.

Quan es vulgui fer un treball diferent, caldrà haver-lo pactat amb el professor mitjançant les hores de visita, abans del primer seminari. La proposta de treball haurà d'incloure un cas a estudiar (ha de ser un treball empíric, no teòric) i una pregunta important des del punt de vista de la participació política.

Seminari I. Participació electoral

a) Algunes preguntes clau

- Quins contextos polítics i quins dissenys institucionals afavoreixen la participació electoral?
- Perfils de l'abstenció: Per què voten menys sempre els mateixos grups socials?
- Existeixen els abstencionistes continus?: estudi de trajectòries electorals
- Es possible fer votar als abstencionistes?: instruments i campanyes de mobilització electoral

b) Els treballs hauran de seguir un dels següents formats:

- Anàlisi d'alguna enquesta (en disquet, el professor en proporcionarà alguna)
- Treball de base territorial, utilitzant dades electorals i socio-econòmiques
- Reconstrucció de trajectòries electorals de votants intermitents
- Treball qualitatiu sobre grups de discussió o entrevistes en profunditat

c) Bibliografia

Font: "La abstención electoral en España: certezas e interrogantes", REIS, 71-72, 95.

Justel: La abstención electoral en España, 1977-1993, CIS, Madrid-1995.

Lijphart: "Unequal participation: democracy's unresolved paradox". APSR, 1996.

Seminari II. Protesta: activistes i protestons

a) Algunes preguntes clau

-Perfils sociològics: Qui són els "protestons" i els "activistes"?

-Trajectòries: que porta a aquestes persones a intensificar la seva activitat o a canviar de tema o de forma de participar?

-Motivacions: greuges, xarxes personals, identificacions col·lectives, socialització....

-Aconsegueixen els seus objectius les protestes?: què fa que unes sí i altres no?

b) Alguns exemples de possibles treballs

El treball en aquest grup, excepte acord previ, consistirà en entrevistes en profunditat a persones molt actives en política no professional. En el seminari es discutiran les hipòtesis i el guió, cada estudiant farà i transcriurà dues entrevistes i després cada persona o grup analitzarà una part de totes elles.

Com a alternativa es pot agafar una mostra de protestes de fa temps i veure quins resultats van tenir i que explica la seva diferent evolució

c) Bibliografia

Tarrow: El poder en movimiento, Alianza Universidad, Barcelona-1997.

Seminari III. Instruments de Participació

a) Algunes preguntes clau

-Relació eficàcia/participació: la participació provoca decisions més lentes?, més cares?, amb més suport?

-Qui té dret a participar i qui participa realment: ciutadans, personalitats i organitzacions

-Els participants, són representatius de la població?

-Participació per a què?: informar, escoltar, debatre, implementar, decidir (agenda de la participació)

-Per què uns temes tenen instrument de participació i altres no?. Hi ha instruments que funcionen millor que altres?

-Participació i polítiques: arriben els acords d'aquests instruments a transformar-se en polítiques?

b) Alguns exemples de possibles treballs

El treball més habitual en aquest grup consistirà en l'estudi en profunditat d'un d'aquests instruments de participació, abordant varies de les preguntes formulades abans. L'altre alternativa és fer un treball comparatiu i menys aprofundit sobre varis instruments: el conjunt dels d'un Ajuntament o Conselleria, els que tracten sobre joves a una comarca, etc..

c) Bibliografia

Font, N: Democràcia i participació ciutadana, Fundació Jaume Bofill, 1998.

Revista Àmbits, Monogràfic sobre consells ciutadans (6, 1997).

Villasante i Alberich: "Experiencias de participación ciudadana en municipios: análisis y propuestas", Alfoz, 93, 104-5

Zimmerman: Democracia participativa, Limusa, Mèxic-92.

PER TOTHOM: INSTRUCCIONS PER A FER EL TREBALL

L'objectiu d'aquest treball és aplicar un seguit de coneixements, de reflexions i de teories sobre participació política a l'anàlisi d'un cas o experiència participativa concreta. Això vol dir varies coses:

-Aquest no és un treball teòric. El rol que hi juga la teoria és el d'ajudar a formular-se les preguntes adients o el de trobar inspiració per a l'anàlisi de l'objecte d'estudi. En la major part dels casos serà innecessari que hi ha hagi un apartat sobre teoria, i aquesta apareixerà en forma de referències a autors a l'hora d'explicar el plantejament de la recerca, d'analitzar les dades o de presentar les hipòtesis utilitzades.

-En la realitat, la participació forma part de situacions més amplies: territoris, organitzacions, ... Per tal de presentar el treball pot caldre fer referència a aquest entorn, però aquest no serà mai l'objecte d'estudi, que ha de ser sempre sobre participació política. Concretament, segons el treball triat, cal optar per una o varies de les preguntes centrals en el temari de l'assignatura i explorar-les en aquella realitat que estudiem. Així, el treball no serà sobre sindicats, sinó sobre el rol protagonista que aquests han jugat en l'organització de la protesta dels bombers, mostrant com sense ells mai hauria existit la mobilització. Però la organització interna del sindicat, les seves corrents, i qualsevol altra informació que s'hagi obtingut pel camí, tot i ser interessant

des d'altres punts de vista, no constituirà mai l'objectiu del treball si no és estrictament un tema de participació política.

-Un treball de recerca es basa sempre en dues coses. En primer lloc, una sèrie de troballes o de preguntes que, de manera més o menys clara ha formulat altra gent en el passat i que dona lloc a polèmiques i debats. És a dir, el procés d'aprenentatge és col·lectiu i, per tant, no té sentit treballar sobre un tema sobre el que ja s'ha dit tot i no es pot aportar res de nou. Si es dona el cas contrari, que mai ningú ha parlat d'allò, sospitem: o aquella realitat no existia, o som genis o volem fer una tonteria. En segon lloc, el treball s'ha de basar en algun tipus de font que permeti respondre als interrogants que ens plantejem. Això vol dir, evitar temes interessantíssims, però sobre els que és impossible dir res per manca de dades disponibles i per la impossibilitat de produir-ne de noves.

-Un treball empíric no vol dir un treball que es basa necessàriament en milers de dades quantitatives, però si vol dir que no és un treball exclusivament de reflexió, sinó que l'anàlisi es sustenta en uns fonaments i generalment en algun tipus d'indicador que (de)mostra aquella afirmació que estem fent: una cita d'una entrevista, una dada de producció pròpia o qualsevol documentació secundària. En tot cas, cal mostrar explícitament aquestes "dades" i dir d'on surten.

A més d'aquests criteris de plantejament, el treball ha d'estar ben fet des del punt de vista formal. No recordaré totes les instruccions, podeu rebuscar en el vostres arxius els apunts d'Iniciació a la Recerca: ha d'haver-hi índex, introducció, citar bé la bibliografia,.... Una instrucció general que de vegades ajuda: esteu fent un treball per una investigadora coreana (no sap res de vosaltres ni vosaltres d'ella) que ha de poder seguir tots els mateixos passos que vosaltres i arribar a les mateixes conclusions. Ha de quedar molt clar, doncs, que heu fet, com, per què, d'on ha sortit cada informació i afirmació.